

TTIETO | KNOWLEDGE, MURAALI, BY ROBERT LEWIS REID 1896. WASHINGTON, D.C. LIBRARY OF CONGRESS, PRINTS & PHOTOGRAPHS DIVISION. KUVA CAROL HIGHSMITH.

OPETTAJANVIRKKOIHIN hakevien määrät ovat olleet huolestuttavassa laskussa jo jonkin aikaa. Tänä syksynä saavutettiin eräs kulminaatopiste, kun Helsingissä avoinna ollut luokanopettajan määräaikaista virkaa ei hakenut yksikään opettaja. Mikä on tilanne muutaman vuoden kuluttua. Tuskin kovin ruusuinen, ellei kehityksen suuntaa kyetä radikaalisti muuttamaan.

Syitä nyt havaittavissa olevaan opettajapuulaan lienee useita. Osa niistä on toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia, joihin meillä kenelläkään ei ole ollut mahdollisuuksia vaikuttaa. Osa muutoksista puolestaan on itseaiheutettuja.

Yhteiskuntamme on kehittynyt yksilökeskeisempään suuntaan ja oppilaiden ja opiskelijoiden kyky pitkäjänteiseen työskentelyyn on vähentynyt. Maahanmuuttajaoppilaiden suuri määrä on myös muuttanut opettajan työn kuvaa. Nämä muutokset ovat tapahtuneet koulusta riippumattomasti.

Osa muutoksista on koulutuksen järjestämisestä vastuussa olevien aikaansaamia. Koulutuksen resursseja on leikattu ja tämä on johtanut sekä ma-

teriaali- että henkilöstövajeeseen. Erityisopetuksen oppilaiden integoiminen yleisopetuksen luokkiin on monissa tapauksissa vaikuttanut systemaattiselta säästötoimelta. Opettajien pedagogista autonomiaa on pyritty rajaamaan ja oppimisympäristöjä muuttamaan tavalla, jossa opettajien osallistaminen on korkeintaan näennäistä. Lisäksi opettajan oletetaan kirjaavan raportoivan ja seuraavan asioita, joita hän oman koulutuksensa ja yleisen elämäkokemuksen perusteella pitää oppilaan tai opiskelijan kehityksen kannalta merkityksettöminä.

Eniten opettajia on kuitenkin ihmetyttänyt se, ettei heiltä tullutta palautetta ole haluttu kuulla. Opettajat ovat toistuvasti tuoneet esille työnsä kuormittavuuden ja siitä aiheutuneen uupumisen. Tällaiset viestit on haluttu sivuuttaa yksittäistapauksina, vaikka viestiä on HOAY:nkin toimesta toistuvasti viety sekä virkamiehille että poliitikoille.

Kyse on koulumme tulevaisuudesta. On aivan sama millaisia strategioita, suunnitelmia tai visioita laadimme, jos emme saa kouluhimme kelpoisia, motivoituneita ja työstään nauttivia opettajia. Mi-

kään yksittäinen asia ei ole niin tärkeä. Kaikki koulua koskevaa päätöksentekoa on jatkossa arvioitava perusteella, lisääkö vai vähentääkö kyseinen päätös opettajan ammatin vetovoimaa.

Suomessa, toisin kuin monessa muussa Euroopan maassa, opettajan ammatti on ollut arvostettu. Jostain syystä tätä on pidetty itsestäänselvyytenä. Ei ole ymmärretty, että koulua väärillä tavoilla ”kehittämällä” rapautetaan sitä perustaa, jonka varassa koko rakennelma seisoo.

Eräs kollegani kuvasi osuvasti opettajien tämänhetkisiä tuntemuksia. Hän sanoi, että kyllä tästä työstä muuten nauttisi, ellei ei olisi sitä kaikkea muuta ylimääräistä työtä. Jos haluamme, että kouluissamme on jatkossakin parhaat mahdolliset opettajat, on opettajille annettava työrauha ja työtä tukevat puitteet.

TIMO SAAVALAINEN

PUHEENJOHTAJA

HOAY

